ВІДГУК

офіційного опонента, д. мед. н., професора, завідувача кафедри загальної хірургії, радіаційної медицини та фтизіатрії Сумського державного університету Дужого Ігоря Дмитровича на дисертаційну роботу Носова Артема Юрійовича «Лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого віку», подану в спеціалізовану вчену раду Д 05.600.01 у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова МОЗ України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – хірургія

Актуальність теми дисертації

Питання хірургічного лікування хворих похилого і старечого віку в наш час залишається не вирішеною до кінця проблемою. За даними літератури найближчими роками на лікування геріатричних хворих буде витрачатись до 50% бюджету охорони здоров'я. Ризик, зумовлений віком, триразово збільшує ймовірність періопераційної смерті.

У післяопераційний період у таких хворих спостерігаються різні ранові ускладнення, частота яких, незважаючи на впровадження сучасних технологій, лапароскопічних методик, використання інертних матеріалів, введення стандартів антимікробної профілактики і терапії, залишається доволі високою і за різними даними досягає 20,9-49,2%%. Значна частота ранових післяопераційних ускладнень у геріатричних хворих зумовлена насамперед морфологічними змінами передньої черевної стінки, які призводять до заміщення волокон колагену менш міцними жировими й сполучними тканинами. Лікування таких ускладнень традиційними методами тривале і, відповідно, вартівне.

Останніми роками поновлюється інтерес дослідників до бальнеологічних засобів місцевої терапії запальних станів. Це зумовлено насамперед малою кількістю побічних ефектів даної групи препаратів, а наявність родовищ на

території нашої держави сприяє доступності для населення та низьку ціну лікарських засобів.

Проблема підвищення ефективності місцевої терапії ранових післяопераційних ускладнень у геріатричних хворих, зменшення витрат на лікування та тривалості перебування в стаціонарі хворих з даною групою ускладнень, а також встановлення вітчизняними вченими здатності магнієвмісних матеріалів пригнічувати ріст і розмноження патогенних та умовно-патогенних мікроорганізмів зумовили вибір теми дисертаційної роботи і визначили її цільове спрямування та структуру.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами

Кандидатська дисертація Носова Артема Юрійовича «Лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого віку» є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри загальної хірургії ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» «Сучасний стан і перспективи покращення медичної допомоги хворим на гострі хірургічні захворювання органів черевної порожнини» (№ 0112U001786 державної реєстрації).

3. Новизна дослідження та одержаних результатів

В даному дисертаційному дослідженні вперше було вивчено вплив магнієвмісних мінералів на перебіг запального процесу при ранових післяопераційних ускладненнях передньої черевної стінки у хворих похилого і старечого віку. Вперше було проведено порівняння традиційної методики лікування ранових ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого і старечого віку із лікуванням за допомогою розчинів магнієвмісних мінералів та показана доцільність пошуку альтернативних методів лікування до традиційних. Дисертантом розроблений і впроваджений у клінічну практику алгоритм використання магнієвмісних розчинів при лікуванні ранових післяопераційних

ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого і старечого віку та вивчено віддалені результати його застосування.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дослідження

Одержані результати дисертаційної роботи «Лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого віку» мають суттєве теоретичне значення оскільки підтвердили вплив на перебіг запального процесу визваного операційною травмою. Практична цінність дослідження полягає у позитивному впливі розробленої методики лікування післяопераційних ускладнень, що сприяє швидкому загоєнню рани і скороченні стаціонарного лікування хворих похилого і старечого віку.

На підставі результатів дослідження показано, що місцеве застосування магнієвмісних розчинів мінералів при лікуванні ранових післяопераційних ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого і старечого віку сприяє скороченню перебігу першої фази ранового процесу, прискорює терміни загоєння ран, у зв'язку з чим може зменшувати тривалість перебування хворих у стаціонарі та термін реабілітації в порівнянні з традиційною методикою лікування подібних ускладнень.

Запропонований комплекс діагностично-лікувальних заходів впроваджено в практичну медицину, що підтверджено деклараційним патентом на корисну модель та використовується в лікувальному процесі в хірургічних відділеннях міста.

5. Ступінь обгрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність результатів наукової роботи підтверджена належною

кількістю клінічних, лабораторних, апаратних досліджень обстеженого контингенту, які проведено на високому методологічному рівні, з використанням сучасних методів статистичної обробки матеріалу.

Основні положення і висновки дисертаційної роботи, базуються на достатній кількості етапних спостережень.

Дисертація викладена на 135 сторінках друкованого тексту, побудована за класичною структурою і цілком відповідає вимогам ДАК України. Складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень та скорочень, вступу, огляду літератури, матеріалів та методів дослідження, розділу власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних 119 джерел літератури (з яких – 100 кирилицею та 19 латиницею).

У вступі дисертаційної роботи розкрито актуальність обраної теми а саме: лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень у хворих похилого віку, частота яких сягає 20,9-49,2%% ранових післяопераційних ускладнень. У дисертації чітко визначені мета і завдання, представлено новизну та практичну значимість наукового дослідження, наведені дані щодо апробації роботи.

Розділ І Огляд літератури складається із чотирьох підрозділів. Автор розкриває сучасні погляди вчених різних країн світу на ранні ранові післяопераційні ускладнення передньої черевної стінки, як одного із хірургічних захворювань, що найбільш часто трапляються, їх роль у перебігу раннього післяопераційного періоду, особливості перебігу ускладнень у хворих похилого віку. Автор детально описує клінічний перебіг запальних процесів за стадіями, надає характеристику біоценозу післяопераційної рани, сучасні підходи до їхньої діагностики та лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень. Разом з тим дисертант зазначає, що сучасні методи профілактики і терапії мають певні недоліки і обґрунтовує необхідність пошуку альтернативних способів лікування цих ускладнень у хворих похилого і старечого віку. Автор обгрунтовує доцільність застосування у таких хворих бальнеологічних засобів лікування.

Матеріали даного розділу використані в наукових статтях фахових журналів.

Розділ 2 (Матеріали та методи дослідження) висвітлено у чотирьох підрозділах. Подано клінічну характеристику обстежених хворих (підрозділ 2.1). Вдало проведено розподіл обстежених за групами спостереження. Описано і обґрунтовано вибір загально-клінічних методів дослідження, лабораторних, інструментальних (підрозділ 2.2.). Детально описані методи профілактики та лікування ранових ускладнень. Обгрунтовано обрану хірургічну тактику на різних етапах ускладнення (підрозділ 2.3), медикаментозну терапію, що використовувалась у оперованих хворих. Разом з тим у роботі використані рекомендації діючих наказів МОЗ України.

Результати отриманих досліджень обробляли статистично (підрозділ 2.4.).

Висновки і узагальнення досліджень опубліковані відповідних у фахових журналах.

Розділ 3 Результати власних досліджень. 3.1 Динаміка перебігу запалення, результатів ультразвукових та мікробіологічних методів дослідження у хворих похилого і старечого віку при лікуванні ранових ускладнень за традиційною методикою. В розділі описана коротка характеристика хворих з ранніми післяопераційними рановими ускладненнями, у яких було використано традиційну методику місцевої терапії. Викладені показники клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень. За допомогою проведеного кореляційного аналізу наведено зв'язок вивчених показників у різні фази ранового процесу. Наведено тривалість загоєння рани, стан мікрофлори при цьому та її трансформація в останні роки, схильність до появи резистентних форм мікроорганізмів. На підставі наведеного дисертант обгрунтовує необхідність пошуку альтернативних засобів природного походження, які мають протизапальні властивості та здатні стимулювати репаративні процеси в рані. Дисертант наголошує, що у природних речовин майже відсутні побічні ефекти, типу алергійних реакцій, рефрактерність та ін.

Результати досліджень цього розділу опубліковані у фахових журналах.

Розділ 3.2 Динаміка перебігу запалення, результатів ультразвукових та мікробіологічних методів дослідження у хворих похилого і старечого віку при лікуванні ранових ускладнень з використанням розчинів магнієвмісних мінералів.

В розділі надана коротка характеристика хворих цієї групи, у яких в якості засобу місцевої терапії ранніх ранових післяопераційних ускладнень передньої черевної стінки були використані пов'язки з розчином магнієвмісних мінералів.

Наведені результати власних досліджень зведені в таблиці та встановлено наявність кореляційного зв'язку між клінічними, лабораторними та інструментальними показниками у досліджених. Знайдено спільні для досліджених обох груп ознаки перебігу ранового процесу, місцевої запальної реакції, мікрофлори рани та цитологічної картини. Встановлена ефективність та переваги застосування розчину магнієвмісних мінералів при місцевому лікуванні ранових ускладнень після операцій на передній черевній стінці та органах черевної порожнини у хворих похилого і старечого віку, що сприяло обґрунтуванню необхідності порівняння цих результатів з традиційною методикою.

Отримані результати досліджень опубліковані в статтях у фахових журналах.

Розділ 3.3 Динаміка показників запалення у хворих похилого і старечого віку.

У розділі наведено особливості перебігу ранового процесу, що дисертант використав як контрольні (нормальні) показники.

Розділ 4 «Порівняльна ефективність різних методів лікування післяопераційних ранових ускладнень в абдомінальній хірургії у хворих похилого і старечого віку». В розділі проведене порівняння різних показників запалення у хворих досліджених груп за допомогою статистичного аналізу. Показані ознаки перебігу ранового процесу при лікуванні за допомогою різних засобів місцевої терапії, а також відмінності між отриманими показниками. Виявлено, що

використання розчину бішофіту в комплексі лікування ранових післяопераційних ускладнень в абдомінальній хірургії у хворих похилого віку призводить насамперед до зменшення ексудації рани, внаслідок чого скорочується фаза запалення та пришвидшується настання фази регенерації. Встановлена відсутність системної дії розчинів магнієвмісних мінералів, що підтверджується даними загального аналізу крові в обстежених групах. Наведене підтверджує можливість безпечного використання розчинів магнієвмісних мінералів як альтернативу класичній методиці лікування ранових ускладнень.

РОЗДІЛ 5. «Аналіз і узагальнення результатів досліджень». Розділ написано за класичною схемою. Автор детально проаналізував результати досліджень за групами спостережень, підкреслив ефективність розроблених та запропонованих методик. Доведено статистичну вірогідність ефективності запропонованого алгоритму лікування ранових післяопераційних ускладнень. Аналіз та узагальнення результатів дослідження опубліковані в статтях у відповідних фахових журналах. Висновки та практичні рекомендації базуються на результатах власних досліджень, чітко сформульовані та аргументовані.

Практичні рекомендації чіткі та носять прикладний характер.

Автор дисертаційної роботи «Лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого віку» вдало структурно побудував дисертацію, у якій логічно розв'язуються поставлені задачі та досягається мета роботи. Всі наукові положення та висновки повністю обґрунтовані, витікають зі змісту роботи, мають теоретичне і практичне значення. Розроблені заходи сприяють оптимізації перебігу раннього післяопераційного періоду після операцій не передній черевній стінці та органах черевної порожнини, ведуть до покращення самопочуття пацієнтів, зменшення больового синдрому та, як наслідок, надають можливість для більш ранньої активізації рухового режиму.

Достовірність результатів отриманих клінічних, лабораторних, апаратних досліджень підтверджено сучасними статистичними методами.

Одержані автором результати мають суттєве наукове і практичне значення для хірургії, оскільки постаріння населення, яке вже має місце, буде невідворотно продовжуватися.

Робота написана грамотною українською мовою.

Автореферат дисертації повністю відображає зміст та основні положення дисертаційної роботи і за своєю структурою відповідає вимогам ДАК України.

6. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях і авторефераті

За матеріалами даної дисертаційної роботи опубліковано 5 наукових праць в фахових виданнях, затверджених ДАК України, у тому числі 1 праця – у зарубіжному виданні. Одна праця опублікована самостійна. Отриманий деклараційний патент на корисну модель.

Автореферат та друковані праці повністю відображають зміст та висновки роботи.

7. Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту й оформлення

Серед основних недоліків та побажань щодо дисертації та автореферату, їх змісту та оформлення, виділяю те, що в тексті дисертації трапляються стилістичні та синтаксичні помилки. Деякі джерела літератури видані понад 10 років.

8. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці

Теоретичні положення дисертаційного дослідження можуть бути застосовані у навчальному процесі при вивченні загальної хірургії і хірургічних хвороб.

Отримані результати можуть бути рекомендованими для застосування у практичній медицині лікарями-хірургами на відповідних етапах надання спеціалізованої допомоги.

На підставі отриманих результатів автором розроблено чіткий алгоритм місцевої терапії ранніх ранових ускладнень після операцій на передній черевній

стінці та черевній порожнині у хворих похилого і старечого віку.

Практичні рекомендації впроваджені в повсякденну роботу лікарів.

У плані дискусії хотілося б знати думку автора з приводу таких питань:

1. Чи доцільно використовувати розчин бішофіту не тільки в якості засобу лікування, але і в якості засобу профілактики ранових післяопераційних ускладнень?

2. Чи можливе використання розчину бішофіту як засобу лікування гнійних ранових післяопераційних ускладнень?

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Носова Артема Юрійовича «Лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого віку» є завершеною науково-дослідною працею, що містить нове рішення актуальної проблеми сучасної медицини – лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень за допомогою бальнеологічних засобів в якості місцевої терапії.

За актуальністю, змістом, новизною наукових досліджень, теоретичною і практичною значимістю, рівнем методичного вирішення поставлених завдань дисертаційна робота Носова Артема Юрійовича «Лікування ранніх ранових післяопераційних ускладнень передньої черевної стінки у хворих похилого віку» повністю відповідає вимогам п. 11 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, що стосується кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03. – хірургія.

Підпис Дужий І.Д.
засвідчую
пров. фах. відділу кадрів
Вердюкіб Н.Ю.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВІДДІЛ КАДРІВ

Доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри загальної хірургії,
радіаційної медицини та фтизіатрії
Сумського державного університету І.Д. Дужий